

**LYSEKILS
KOMMUN**

Strategi
Program
Plan
Policy
>> Riktlinjer
Regler

Lysekils kommuns

**Riktlinjer för ett strukturerat
miljöarbete**

Fastställt av:	Kommunfullmäktige
Datum:	2019-09-18, § 84
För revidering ansvarar:	Kommunstyrelseförvaltningen, avdelningen för Hållbar utveckling
För ev. uppföljning och tidplan för denna ansvarar:	Kommunstyrelseförvaltningen, avdelningen för Hållbar utveckling
Dokumentet gäller för:	Alla nämnder och bolag
Dokumentet gäller till och med:	2021.
Dokumentansvarig:	Avdelningschef Hållbar utveckling
Dnr:	LKS 2018-000639

Innehåll

Några viktiga begrepp	4
Hållbar utveckling.....	4
Ekologisk hållbarhet	4
Ekosystemtjänster.....	4
Förnyelsebara resurser	4
Försiktighetsprincipen.....	4
Inledning och syfte	5
Förutsättningar	5
Styrdokument	5
Vi tar ansvar för miljön.....	6
Strukturerat miljöarbete utifrån kommunens styrmodell	7
Ansvar och roller i miljöarbetet	8
Inriktning av miljöarbetet	9
Hållbar konsumtion.....	9
Upphandling.....	9
Effektiv och fossilbränslefri energianvändning	9
Ekologisk och klimatsmart mat	9
Avfallshantering	10
Transporter	10
Kemikalieanvändning.....	10
Hållbar natur	10
Hållbar samhällsplanering.....	10

Några viktiga begrepp

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett viktigt begrepp för kommunens långsiktiga planering. Social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet är lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. Begreppet "Hållbar utveckling" formulerades 1987 av den så kallade Brundtlandkommissionen som på uppdrag av FN tagit fram rapporten "Vår gemensamma framtid" i vilken man redogjorde för sambandet mellan ekonomisk utveckling och miljöförstöring. Här sägs att hållbar utveckling innebär "att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov".

Ekologisk hållbarhet handlar om att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och att minska påverkan på naturen och människans hälsa till vad de "klarar av".

Ekonomisk hållbarhet handlar om att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

Social hållbarhet handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet betyder att samhället utvecklas i samstämmighet med naturen, och innebär för kommunens organisation att vi ska bedriva våra verksamheter på ett sätt som inte påverkar planeten och våra naturresurser på ett långsiktigt negativt sätt. Den ekologiska hållbarheten innefattar allt det som har med jordens ekosystem att göra. Detta innebär att hela kedjan; produktion, användning och avlägsnandet av varor och tjänster inte får kompromissa med ekosystemets bärförmåga, dvs. att naturen måste hinna återskapa uttagna resurser.

Ekosystemtjänster

Är tjänster från naturens ekosystem som bidrar till vårt välbefinnande. Det handlar om vanliga tjänster som att rena vatten, reglera klimat och pollinera växter. Vi människor får nyttan antingen direkt som när växter producerar syre, eller genom en insats, som när vi bedriver jordbruk som ger livsmedel

Förnyelsebara resurser

Förnyelsebara resurser är den typ av råvaruresurser som naturen återskapar inom överskådlig tid. Motsatsen är ändliga resurser som förvisso även de kommer att återskapas på nytt men det tar mycket lång tid, ofta miljontals år. Flödesresurser är resurser som flödar till och på jorden oberoende av nyttjandet, exempel på sådana är sol och vind.

Försiktighetsprincipen

Försiktighetsprincipen innebär att man ska undvika förändringar/åtgärder som man inte vet tillräckligt mycket om. En tillämpning kan vara att inte använda kemikalier eller produkter som man inte vet är ofarliga. Detta har att göra med att miljön är så komplex så att det kräver långt gående kunskaper för att man ska kunna vara säker. Man ska komma ihåg att de flesta av dagens miljöproblem var vi omedvetna om vid deras begynnelse.

Inledning och syfte

I Lysekils kommun vill vi komma till rätta med miljöproblemen och inte lämna över dem till kommande generationer. Vi strävar efter att skapa ett hållbart samhälle ur ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. I praktiken innebär det att vi varken får överutnyttja naturresurser eller påverka miljön mer än den tål.

Lysekils kommuns verksamheter och bolag har olika uppdrag och förutsättningar. Samtidigt är ansvaret för vår miljö, för klimatet och människors hälsa något vi har gemensamt. Riktlinjerna för ett strukturerat miljöarbete lyfter fram de viktigaste miljöfrågorna som vi har att arbeta med. En grundsten i vårt miljöarbete är strävan efter att skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle. Det ska vara enkelt och lönsamt att göra hållbara val för alla som bor och verkar i kommunen samt för våra besökare. Det ska vara lätt att göra rätt, helt enkelt!

För att nå vårt mål måste det ekologiska hållbarhetsperspektivet genomsyra både kommunens interna och utåtriktade arbete. Vi gör redan mycket som vi är stolta över – samtidigt har vi också mycket kvar att göra. Lysekils kommun ska vara en förebild som andra kommuner, företag, organisationer och privatpersoner kan lära sig av

Vårt miljöarbete ska präglas av långsiktighet, helhetssyn och kreativitet. En tydlig inriktning och regelbunden uppföljning är viktiga redskap i vår strävan efter ständig förbättring och utveckling.

Syftet med riktlinjerna är att de ska vara vägledande för miljöarbetet i kommunen. Riktlinjerna gäller för hela kommunens organisation, såväl nämnder som bolag.

Lysekils kommun ska vara en hållbar och attraktiv kommun som prioriterar det lokala och förnyelsebara. Avsikten är att energin ska komma från fossiloberoende källor. Naturen och ekosystemtjänsterna i vår kommun ska värderas högt och Lysekils kommun ser ansvar och möjligheter i vårt förhållande till vår omvärld.

Förutsättningar

Styrdokument

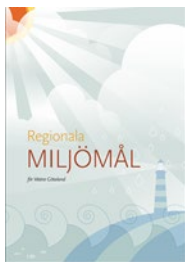
Världen: Den ekologiska hållbarheten är även en av dimensionerna i FN:s 17 globala utvecklingsmål. Agenda 2030 handlar bland annat om att bekämpa klimatförändringen, skydda, återställa och främja hållbart nyttjande av ekosystemen, hejda förlust av biologisk mångfald, säkerställa rent vatten och ha en hållbar konsumtion. Som kommun har vi en viktig roll i arbetet för att nå målen. Relevanta globala mål är därför kopplade till riktlinjerna, men det är viktigt att veta att alla mål är beroende och länkade till varandra.

Sverige: Sveriges riksdag har fastställt ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål med ett tjugotal etappmål för ekologisk hållbarhet som hela Sverige ska arbeta efter. Kommunerna är mycket viktiga i arbetet för att nå miljömålen. Genom att översätta nationella och regionala miljömål till lokala mål och åtgärder blir miljömålen redskap för den lokala politiken och att omsätta åtaganden till praktisk handling. Kommunerna har, med sitt ansvar för lokal utveckling och en god livsmiljö, stora möjligheter att styra utvecklingen i miljön genom fysisk planering av mark, vatten och bebyggd miljö.

Västra Götaland: De regionala miljömålen består både av tidigare beslutade nationella miljö kvalitetsmål med preciseringar och etappmål som antogs som regionala 2013 (förutom Storslagen fjällmiljö som inte är aktuellt i länet), samt de nya regionala tilläggs målen som beslutades i september 2015. De regionala miljömålen är levande, vilket innebär att de kommer att uppdateras med jämna mellanrum.

Lysekils kommun: Visionen Lysekil 2030 utgår från att Lysekil ska ställa om till ett hållbart samhälle där det lokala och förnyelsebara ska vara förstahandsval. Vidare har kommunen i budgeten fem utvecklingsområden som bedöms vara viktiga och avgörande för att kommunen ska utvecklas i en positiv riktning. Utvecklingen ska vara långsiktigt hållbar både ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Ett av utvecklingsområdena är "Vi tar ansvar för miljön" där kommunfullmäktige i budgeten för 2020 beslutat enligt nedan:

Vi tar ansvar för miljön

Definition och motivering

Vår unika natur är av avgörande betydelse för livskvaliteten och att vi är en attraktiv kommun. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Kunskap och ett strukturerat miljöarbete skapar engagemang och ger förutsättningar för ett hållbart agerande i vardagen. Vi verkar för en hållbar konsumtion som inte bidrar till ökade miljö- och hälsoproblem lokalt eller globalt.

Inriktning

FN antog 2015 Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling som omfattar alla tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Sverige har som ambition att vara ledande i genomförandet av de globala målen vilket förutsätter ett engagemang från alla samhällssektorer och Lysekils kommun vill ta sin del i det arbetet.

I Sverige utgår arbetet med den miljömässiga delen av hållbar utveckling från Generationsmålet och de 16 nationella miljökvalitetsmålen. För Västra Götaland finns kompletterande regionala miljömål samt klimatstrategin "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om".

Genom ett aktivt och strukturerat miljöarbete som är väl spritt i organisationen bidrar Lysekils kommun till att de globala, nationella och regionala målen nås. Vi är drivande i miljöarbetet och involverar invånare, näringsliv och andra organisationer i arbetet som ska leda till ett gott liv för alla som bor och verkar i Lysekils kommun idag och i framtiden.

Vi fokuserar på fyra utmaningar i miljöarbetet:

- Hållbara perspektiv – kunskap och delaktighet ger grund för hållbara val vid konsumtion av varor och tjänster.
- Hållbar samhällsplanering – vi bygger ett hållbart samhälle och skapar förutsättningar för en hälsosam livsmiljö.
- Fossilbränslefritt och energieffektivt Lysekil – vi minimerar utsläppen av växthusgaser och optimerar resursanvändningen.
- Hållbar natur – vi värnar våra naturmiljöer och den biologiska mångfalden.

Utvecklingsmål

- Lysekils kommun ska konsumera hållbart.
- Lysekils kommun planerar för ett hållbart samhälle.

Kommunfullmäktige har beslutat om vision, utvecklingsområden, inriktningar och utvecklingsmål. Kommunstyrelsen specificerar vilka strategier som ska väljas kopplat till utvecklingsmålen. De åtgärder som sedan krävs ansvarar kommunstyrelseförvaltningen och kommundirektörens ledningsgrupp för att genomföra. Utvecklingsmålen följs upp och rapporteras med ett antal indikatorer.

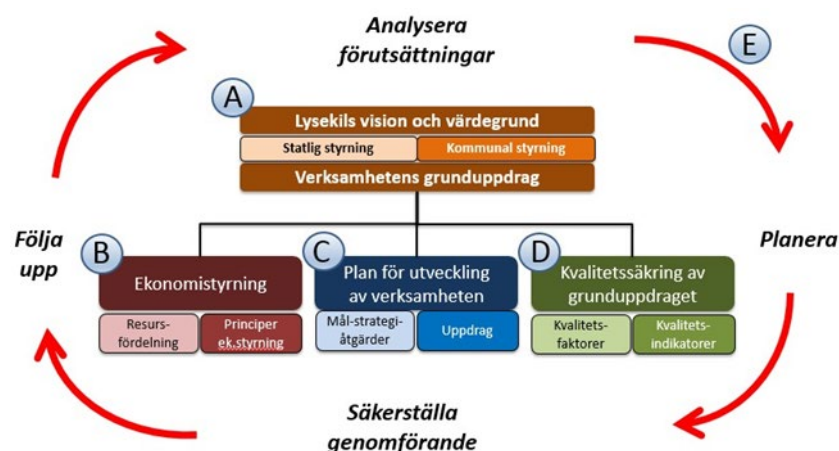
Strukturerat miljöarbete utifrån kommunens styrmodell

Miljöarbetet ska bedrivas inom ramen för den årliga planering och uppföljning som sker inom ramen för Lysekils kommuns styrmodell. Miljöaspekter ska ingå som en del i de verksamhetsplaner som förvaltningarna årligen utarbetar på varje nivå i organisationen. Allt arbete ska utgå från vision och värdegrund, utvecklingsmål och uppdrag samt de styrdokument som definierar verksamhetens grunduppdrag.

Detta innebär att varje verksamhet löpande ska arbeta systematiskt och strukturerat med att:

- Analysera förutsättningar och ta fram underlag för miljöarbetet.
- Planera verksamhet/insatser för miljöarbetet.
- Säkerställa genomförande genom operativt arbete i verksamheterna.
- Följa upp och analysera mätetal, genomförande och förbättringsarbete.

Kommunens styrmodell bygger på dialog vilket är en framgångsfaktor för miljöarbetet som ska genomsyras av ansvarstagande, kunskap och delaktighet. För att miljöarbetet ska bli effektivt krävs att ledningen i organisationen är aktiv.

Ansvar och roller i miljöarbetet

I Lysekils kommun ska alla verksamheter arbeta för ett ekologiskt hållbart samhälle. Förtroendevalda och alla medarbetare i kommunen ska vara goda förebilder genom att ta sitt ansvar för nuvarande och kommande generationer. Vi har alla ansvar för en hållbar framtid. Varje verksamhet inom kommunen ska därför bedriva ett strukturerat miljöarbete enligt dessa riktlinjer.

Kommunstyrelsen har ansvaret för övergripande strategiska miljöfrågor i Lysekils kommun. Kommunstyrelseförvaltningen och avdelningen för Hållbar utveckling utgör en stödfunktion i arbetet till såväl kommunledning som de olika verksamheterna.

Uppföljning och redovisning av kommunens övergripande utvecklingsmål är en viktig del av uppdraget, liksom omvärldsbevakning och analys av nuläget. Vidare ingår samordning av kommunövergripande processer och projekt samt nätverk för kontaktpersoner. Alla kommunala förvaltningar och bolag ska utse en kontaktperson för miljöarbetet för att säkerställa samverkan och informationsöverföring.

Lysekils kommun ska arbeta aktivt med utveckling av samverkan mellan förvaltningar och verksamheter för ett mer kvalitativt och samordnat miljöarbete. Det kan medföra en ökad resurseffektivitet genom att verksamheterna får en ökad kännedom om varandras kunskap, kompetens och verksamhet.

Miljönämnden i mellersta Bohuslän svarar för tillsyn och prövning enligt miljöbalken i de tre kommunerna Sotenäs, Munkedal och Lysekil. Nämnden har en viktig roll i att delta med sin kompetens i respektive kommuns arbete med bland annat strategiska styrdokument och i samhällsplaneringen.

Inriktning av miljöarbetet

Hållbar konsumtion

En stor del av dagens miljöproblem hänger samman med vår konsumtion av varor och tjänster. Vi använder för mycket av jordens resurser och i många fall använder vi inte resurserna på det mest effektiva sättet. För att vår konsumtions negativa klimat- och miljöpåverkan ska minska måste vi förändra hur och vad vi konsumerar.

Lysekils kommun är en stor organisation vars egen konsumtion av varor och tjänster har en stor påverkan på miljön och klimatet. Kommunen kan också vara en förebild för dem vi möter i vår verksamhet. Genom att kommunicera vårt miljöarbete och goda exempel vill vi bidra till ett ökat engagemang hos Lysekilsborna.

Sex områden är prioriterade för att nå en mer hållbar konsumtion i kommunens verksamheter:

Upphandling

Offentlig upphandling står för omkring en femtedel av Sveriges totala BNP. Med sin köpkraft har därmed kommuner, landsting och regioner en verklig möjlighet att påverka i hållbar riktning. Kommunen ska verka för en långsiktig hållbar utveckling genom att upphandla varor och tjänster som bidrar till en god livsmiljö och har en begränsad påverkan på klimatet med minsta möjliga miljöpåverkan. Detta innebär att kommunen köper varor och tjänster utan att orsaka ökade miljöproblem. Upphandlingen ska ske med stöd av Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier. Resultatet ska följas upp årligen. Kommunstyrelseförvaltningen samordnar arbetet med att säkerhetsställa hållbara upphandlingar.

Effektiv och fossilbränslefri energianvändning

Klimatpåverkan kan i många fall minska med hjälp av energieffektivisering av befintliga byggnader och att vid nybyggnation välja energieffektiva lösningar. Vid nybyggnation ska kommunen sträva efter så kallade nära-noll-hus i enlighet med EU-direktiv och plan- och byggförordningen (PBF).

I kommunens lokaler ska fossila bränslen fasas ut och förnybara energilösningar användas i så hög utsträckning som möjligt. Kommunen ska vara en föregångare i att använda pröva ny och innovativ teknik.

Ekologisk och klimatsmart mat

Måltider som serveras inom kommunens verksamheter ska så långt som möjligt vara ekologiska och klimatsmarta. Lysekils kommun strävar också efter en ökad andel vegetabiliska livsmedel samt att säsongsanpassa måltiderna. Vidare ska matsvinnet minimeras i alla verksamheter. Vid inköp av livsmedel ska hänsyn tas till produktionsvillkor, minskade transporter, förbättrad avfallshantering och minskad energianvändning. I enlighet med regeringens Livsmedelsstrategi ska ambitionen för offentlig sektor vara att 60% av livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030.

Kaffe och te som erbjuds i kommunens verksamheter ska vara rättvisemärkt och KRAV-märkt eller motsvarande. Mjölk ska vara ekologisk. Frukt ska om möjligt vara ekologisk eller säsonganpassad. Kött ska vara producerat enligt svenska djurskyddskrav.

Avfallshantering

Grundkraven för sortering av avfall inom varje verksamhet i kommunen är: Matavfall, papper/tidningar, wellpapp/kartong, pappers-, plast-, glas- och metallförpackningar, batterier samt farligt avfall. Kravet gäller alla arbetsplatser i koncernen Lysekils kommun som verkar i lokaler som ägs eller hyrs av kommunen. Kommunens olika boenden är undantagna på grund av den personliga integriteten.

Transporter

Vid resor i tjänsten ska allmänna kommunikationsmedel som buss eller tåg väljas i första hand. Flygresor kan användas i undantagsfall när tidsvinsten blir betydande. Kommunens fordonspark ska bestå av bilar med låg miljöpåverkan, år 2030 ska kommunen i enlighet med det nationella målet ha en fossiloberoende fordonsslotta. Vid sammankomster som kräver resor ska digitala mötesalternativ alltid övervägas som ett alternativ.

Kemikalieanvändning

I vår vardag finns tusentals olika kemikalier – i kläder, mat, leksaker, möbler och hygienprodukter. Kemikalier underlättar vår vardag men vissa av dessa är miljögifter som kan orsaka cancer, skada vår arvs massa, minska våra möjligheter att få barn eller påverka våra hormonsystem. Därför ska Lysekils kommun arbeta för att skapa giftfria miljöer och en plan för att minska användningen av skadliga ämnen ska tas fram.

Barn är särskilt känsliga eftersom de växer och utvecklas. Därför ska den miljö där barnen vistas, som förskolor, skolor och idrottsplatser, prioriteras. Vi skapar giftfria miljöer genom att ställa krav på det vi köper in och byter ut leksaker, kläder, möbler, byggmaterial och andra produkter som innehåller farliga ämnen.

Hållbar natur

Våra unika naturresurser är av avgörande betydelse för livskvaliteten och att Lysekil är en attraktiv kommun. En rik biologisk mångfald är en förutsättning för fungerande ekosystem eftersom deras funktion och processer bygger på att det sker ett samspel mellan olika arter som alla har olika roller. Naturen har även ett stort värde för vår fysiska och psykiska hälsa, som en plats för rekreation och källa till välbefinnande.

Vi ska ha god kunskap om kommunens värdefulla naturmiljöer och ta hänsyn till dem vid planering och exploatering. Vi ska sköta och förvalta kommunens naturresurser på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden och ökar dess resiliens. Vi ska också ha god kunskap om kommunens marina miljöer och verka för en god marin livsmiljö.

Hållbar samhällsplanering

Genom den fysiska planeringen och hur vi exploaterar ska vi bidra till långsiktig hållbar användning av mark och vatten. Genom att integrera miljö- och naturhänsyn i planeringen ska vi bidra till ett gott miljö tillstånd och en hälsosam livsmiljö som är förutsättningen för en attraktiv kommun. Ekosystemtjänster samt grön och blå infrastruktur ska värnas i den fysiska planeringen som vi också måste anpassa till framtidens klimat- och väderfenomen.

Postadress: **453 80 LYSEKIL**
Tel: **0523-61 30 00**
Webbplats: **lysekil.se**

Besöksadress **Stadshuset, Kungsgatan 44**
E-post registrator@lysekil.se

Tänk på miljön innan du skriver ut